

CABESTANY. Timpà. És exposat a l'interior de l'església.

metres del portal, hi ha exposat el cèlebre timpà de Cabestany, esculpit en marbre, que no se sap massa bé si procedeix d'aquesta església. Amb tot, ha donat nom a un gran artista, el Mestre de Cabestany. Se'l cataloga d'escultor ambulat o d'artista viatger perquè hi ha obra seva a diferents llocs: Sant Hilari (bisbat de Carcassona), Rius de Menerbés, Sant Pàpol i La Grassa a l'Aude i també al Voló (Rosselló), a Sant Pere de Roda i a Sant Pere de Galligants (Girona), i encara a Errando (Navarra), a dos indrets de la Toscana, prop de Florència i altres. Actualment es creu que no és únicament obra d'una sola persona i per tant es parla més del "cercle del Mestre de Cabestany".

Les característiques principals del seu treball són: caps angulosos, fronts estrets, ulls grans i expressius, treballats amb trepant; vestits, amb plecs característics; desproporcions en les mans i dits, volums molt expressius i tendència a emplenar tots els buits amb figures. Tot això és possible veure-ho i palpar-ho al *Centre de Sculpture Romane* de Cabestany.

Text i fotos: Lluís Fernàndez López

BIBLIOGRAFIA

FERNÀNDEZ LÓPEZ, LLuís. *El Rosselló. Perpinyà* a *Full dels Amics de l'art Romànic de Sabadell* núm. 67, del 10 de juny de 2007.

FERNÀNDEZ LÓPEZ, LLuís. *El Rosselló. Salses i Santa Maria de Cabestany*, a *Full dels Amics de l'art Romànic de Sabadell* núm. 118, del 10 de juny de 2012.

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 218

18 de juny de 2023

EL ROSSELLÓ

VILA DE PERPINYÀ

"La vila de Perpinyà té un origen romà indiscutible i deu el seu nom a alguna vil·la o llogarret rural dels voltants de Ruscino, probablement propietat d'algun client o llibert de Perpenna, lloctinent de Sertorius". El primer esment de la *villa Perpinianum* apareix en un document de l'any 927.

PERPINYÀ. EL CASTELLET.

El centre històric és a la part baixa de la ciutat. Inclou, entre els edificis que visitarem, el Castellet, la Llotja de Mar, la Casa de la Vila, el Palau de la Diputació i la catedral de Sant Joan. A la part més alta hi ha emplaçat el castell de Perpinyà, conegut avui per Palau dels Reis de Mallorca.

EL CASTELLET

És una de les antigues fortificacions de la ciutat i un dels monuments més coneguts i emblemàtics de la comarca. És construït amb obra vista de rajoleria. El formen dues grans torres amb contraforts sortits i són coronades per matacans i merlets. Va ser construït per l'infant Joan de Catalunya Aragó per tal de defensar la vila de les escameses dels francesos. Posteriorment Lluís XI de França, durant l'ocupació del Rosselló i la Cerdanya (1463-1493), hi afegí el petit Castellet (1478-79) i rebé el nom de *Portal nou de Nostra Dona*. Un cop el Rosselló passà a ser francès, el Castellet fou una presó, on es tancà i torturà els més destacats patriotes catalans. Des de 1914 va ser arxiu municipal i de 1963 ençà és la seu del Museu d'Arts i Tradicions Populars del Rosselló, anomenat Casa Pairal.

El Castellet té planta baixa, tres pisos i terrat, comunicats per una escala de cargol. A la planta baixa hi ha la recepció, l'antiga sala de tortures i una vitrina en homenatge al bisbe Carsalade, aquell que deixà escrit: "La terra i la raça estan inseparablement unides l'una a l'altra: una influeix l'altra i de llur unió en neix la llengua, després d'una gestació de vegades secular. Provar de destruir qualsevol dels termes d'aquesta trinitat: la terra, la raça,

PERPINYÀ. PALAU DELS REIS DE MALLORCA.

base de la qual hi ha el portal d'entrada que dona a un pati quadrangular, pràcticament voltat d'arcades. Oposada a aquesta torre n'hi ha una altra, la Torre Major, que alberga dues capelles sobreposades, la de la Santa Creu, que comunica amb les estances del rei (angle nord) i la de Santa Magdalena, que ho fa amb les de la reina (angle sud). A l'ala de migdia hi ha una gran sala, anomenada Aula de Mallorca, que era destinada a les recepcions.

Va ser residència dels reis de Mallorca fins que el 1344 Pere III, rei de Catalunya-Aragó, se n'apoderà. Va ser ocupat pels francesos en les diverses invasions de Perpinyà del segle XV i regit per un governador des del darrer terç d'aquest segle. Des d'aleshores predominà la seva funció militar.

SANTA MARIA DE CABESTANY

Situada al poble de Cabestany conserva bona part de la capçalera, reconstruïda al segle XII. A l'interior, dalt d'una encavallada, a pocs

PERPINYÀ. La catedral al fons.

PERPINYÀ. CASA DE LA VILA. Façana. A la dreta de la imatge el Palau de la Diputació

PALAU DE LA DIPUTACIÓ

Adossat a l'ajuntament hi ha l'antic Palau de la Diputació, construït a mitjan segle XV, exemple de l'arquitectura civil rossellonesa. S'hi pot admirar el portal amb tres grans dovelles i les finestres amb columnetes de marbre i capitells. Va ser la seu de la Generalitat de Catalunya, del Consell Sobirà del Rosselló i Palau de Justícia.

PALAU DELS REIS DE MALLORCA

A la part més alta de la ciutat hi ha el Castell Reial de Perpinyà, dit modernament Palau dels Reis de Mallorca, una de les obres més notables de l'arquitectura civil gòtica catalana. Jaume I el Conqueridor, en morir, va repartir el reialme. Al fill petit, Jaume [Jaume II] li va correspondre el regne de Mallorca, és a dir, les illes Balears, els comtats de Rosselló i Cerdanya i la senyoria de Montpeller. Perpinyà va esdevenir la capital d'aquest regne. Com que no disposava de cap residència digna dels monarques es varen començar les obres d'aquest palau (1276).

Es troba, avui, al centre d'un seguit de fortificacions construïdes successivament al llarg dels segles XV i XVI. És envoltat d'un fossar i té forma de quadrilàter, el qual era flanquejat per vuit torres quadrades, de les quals en queden només sis. A la cara de ponent hi ha la torre de l'Homenatge, a la

la llengua, fins i tot donant com a pretext la unitat nacional, és una obra impia i fantasiosa. És tan impossible d'anivellar els pobles com impossible és d'anivellar tota la terra". La primera planta l'ocupa un despatx i dues sales d'exposicions temporals. El museu etnogràfic és a la segona i tercera plantes. En un annex situat al damunt del que actualment és el portal de la ciutat hi ha la reconstrucció d'una cuina típica amb tots els seus atuell.

LA CATEDRAL

La catedral de Perpinyà és l'església de Sant Joan Baptista. Es va començar a construir l'any 1324, amb un projecte que preveia que fos de tres naus però l'any 1433 es varià el projecte i es construí, finalment, amb una única nau, molt ampla. És d'estil gòtic. S'hi pot admirar una pica baptismal preromànica feta amb marbre de Carrara; la façana de l'orgue, gòtica, amb dues portes pintades al 1504; l'altar major amb un interessant retaule renaixentista; els retaules gòtics de Sant Pere i de Nostra Senyora de la Magrana; el retaule barroc de Sant Francesc de Paula; l'altar, també barroc, de Santa Eulàlia i Santa Júlia; el de Sant Galderic, patró dels pagesos; el de la Immaculada Concepció; la tomba del bisbe Lluís Habert de Montmort i una pica d'aigua beneïda del 1506. En una capella fora del cos de la catedral, hi ha la interessant talla gòtica coneguda com el Crist Devot de Perpinyà, que no sempre es pot visitar.

PERPINYÀ. SANT JOAN EL VELL. Portal.

SANT JOAN EL VELL

Al flanc nord-oest de la catedral hi ha aquesta església romànica. Gairebé es toquen. És de tres naus, amb un absis central i dues absidiols laterals. Correspon a l'antiga església de Perpinyà, predecessora de la catedral. Té una bella portalada de finals del segle XII. L'interior ha estat molt refet en èpoques posteriors. No és possible de visitar-lo, si bé ens consta que s'ha restaurat. L'absidiola sud de l'església constitueix la base del campanar la qual s'aprofità l'any 1778 per edificar la torre octogonal actual. Avui alberga un carilló amb quaranta-sis campanes. La part d'aquesta absidiola situada a nivell del sòl, l'ocupa una capella, on es venera la Mare de Déu dels Còrrecs, que tradicionalment és invocada contra l'esterilitat. És l'única part que es visita ja que s'hi accedeix des de l'interior de la catedral.

CAMPO SANTO

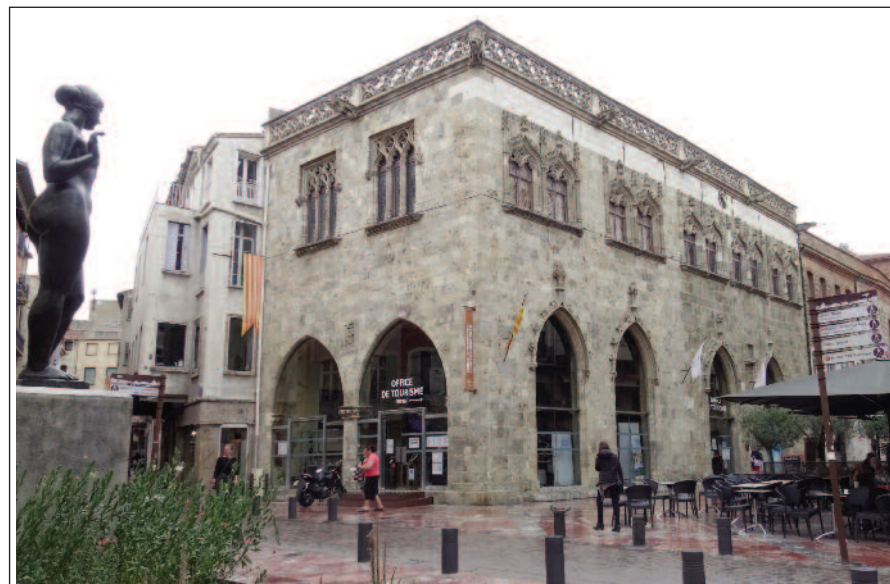
A tocar de la catedral hi ha l'antic cementiri, projectat a la mateixa època que el temple. És conegut per Campo Santo i anomenat d'aquesta manera per influència italiana (Pisa). Es tracta d'un claustre cementiri format per quatre galeries amb llargues successions de pòrtics gòtics de marbre blanc. En un extrem hi ha la capella funerària (1483-1489), en pur estil gòtic d'influència mallorquina. Va ser restaurada als anys noranta del segle passat. Els vitralls són moderns.

PERPINYÀ.. CAMPO SANTO

LLOTJA DE MAR

És a la plaça que antigament s'anomenava dels Rics Hòmens o del Consolat de Mar, avui plaça de la Llotja. En un angle podem admirar una estàtua de bronze, la *Venus de Maillol*. En l'angle oposat hi tenim l'impressionant edifici de la Llotja de Mar, d'estil gòtic flamíger. Fou començat a construir el 1397 i reformat el 1540, quan obtingué l'aparença actual. Com tota llotja, fou un edifici públic on es reunien els mercaders i els comerciants per fer els tractes; també va ser tribunal de comerç. Actualment és ocupada per l'Oficina de Turisme.

PERPINYÀ. LLOTJA DE MAR. Actualment, als baixos hi ha l'Oficina de Turisme.

LA CASA DE LA VILA

Construïda en diverses etapes, durant els segles XII, XVI i XVII. Té una façana feta de còdols i reixes de ferro forjat del segle XVII, típiques rosselloneses. A l'interior, s'hi pot veure un pati flanquejat per arcs del segle XVI, al mig del qual hi ha l'escultura femenina d'una de les obres més significatives de l'escultor Maillol: *la Mediterrània*. Destaca, també, la sala consular, avui sala de matrimonis, amb el teginat del sostre d'estil mudèjar. A l'avantsala es pot observar, a l'esquerra, l'escultura dita de l'Àvia, que simbolitza la tradició catalana.